

**ТРАНСФОРМАЦІЯ АНТРОПОГЕННО ЗМІНЕНИХ ТЕРИТОРІЙ
АГРОЕКОСИСТЕМИ ШЛЯХОМ ЗБІЛЬШЕННЯ ЧАСТКИ
ЕКОЛОГОСТАБІЛІЗУЮЧИХ УГІДЬ**

Ласло О.О.

Полтавська державна аграрна академія

Інтенсивний антропогенний вплив призводить до змін не лише в агроecosистемах, а й до значних змін природних ландшафтів у цілому.

Зростання антропогенного тиску в урбоекосистемах супроводжується забрудненням навколишнього середовища. Негативний вплив даного процесу проявляється деструктивними змінами у функціонуванні біотичних угруповань, деградацією екобіотопів і погіршенням здоров'я населення у цілому.

Управління агроecosистемою вимагає оптимізаційних заходів, що можливе лише за умови адекватної оцінки екологічного стану території з виділенням частки екологостабілізуючих угідь. Тому вдосконалення існуючої системи моніторингу агроecosистеми та розробка нових високоефективних алгоритмів оцінювання рівня антропогенного перетворення – одне з актуальних завдань агроecології.

Першим і одним із найважливіших етапів проведення екологічного моніторингу є науково обґрунтований вибір фонові (контрольної) території та методично правильне формування мережі моніторингових ділянок. Фонові території повинні бути екологічно чистими або близькими до них і мати сприятливі умови для життєдіяльності живих істот [1 с. 62]. Система агромоніторингу повинна максимально репрезентувати досліджувану територію. У випадках, коли вивчається вплив аграрної сфери на урбанізовані агроecosистеми, доречною є побудова діаграми, що вказує на ступінь розораості території та частки екологостабілізуючих угідь.

Для оцінки екологічної ситуації у місті Полтава (поблизу смт Дальні Яківці), доцільне формування моніторингової мережі за функціональною класифікацією урболандшафтів.

Характерна особливість урбопромислових екосистем – зростання генетичної напруги середовища, що зумовлено систематичним надходженням в екотопи полютантів із вираженою мутагенною активністю.

Основним впливом людської діяльності на агроecosистему є сільськогосподарська, де її вплив на ландшафт слід розглядати як природній процес, в якому людина виступає як зовнішній чинник, а

наслідком цього впливу є формування і значне поширення антропогенних ландшафтів. Важливою особливістю антропогенних агроландшафтів є те, що всі зміни в них відбуваються набагато швидше, ніж в незайманій природі, що дає змогу контролювати та перебудовувати їх за достатньо короткий період [1, с. 63].

Нові антропогенні об'єкти фізично входять в агроландшафт, стають його елементами, але ландшафт все ще залишається природною системою. У результаті тривалої історії освоєння людиною території в Україні сформувалися сучасні антропогенні агроландшафти, котрі за структурою, поділяють на зональні й азональні. До зональних відносять сільськогосподарські та лісогосподарські, до азональних – селітебні, водогосподарські, промислові та дорожні антропогенні ландшафти.

У нашому випадку відбулося поєднання зональної і азональної структури, оскільки частка ЕСТ (екологостабілізуючі території) та території які заплановано для трансформації, розташовані у передмісті Полтави (сmt Дальні Яківці).

У сільських селітебних агроландшафтах першими зазнають зміни рослинність і пов'язаний з нею тваринний світ, що і спостерігається на досліджуваній території.

Необхідність трансформації території у даній змішаній зоні надзвичайно важлива, оскільки вплив сільськогосподарської діяльності на стан біоти і здоров'я людей досить високий.

Планується поступове переведення земель, що використовуються під вирощування однорідних сільськогосподарських культур і розташовані у селітебній території в ЕСТ. Трансформація запланована шляхом зміни цільового призначення земель у структурі землекористування даної території з ріллі у багаторічні насадження (органічне садівництво).

Отже, реструктуризація структури землекористування досліджуваної території шляхом трансформації ріллі у ЕСТ та захист сільськогосподарських земель від деградаційних процесів, спричинених антропогенною діяльністю, є надзвичайно актуальним питанням сьогодення і вимагає нових поглядів на вирішення цієї проблеми.

Список використаних джерел:

1. Папран В. І., Миленька М. М. Методологічні аспекти оцінки екологічного стану урбанізованих і техногенно змінених територій. *Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія.* 2010. Вип. 18, т. 2. С. 61–68.